

4. Quélet, L. 1877: Quelques espèces de champignons, nouvellement observées dans le Jura, dans les Vosges et aux environs de Paris. - Bulletin de la Société botanique de France 24: 317.
5. Quélet, L. 1886: Enchiridion Fungorum in Europa media et praesertim in Gallia vigentium. - Lutetiae. 352 pp.
6. Quélet, L. 1888: Flore mycologique de la France et des pays limitrophes. - Paris. 492 pp.

HET VASTLEGGEN VAN DE KLEUREN VAN PADDESTOELEN

C. Bas

Rijksherbarium
Leiden

In geen plantengroep spelen kleuren zo'n belangrijke rol in de systematiek als bij de plaatjeszwammen en enkele andere groepen van vlezig paddestoelen. Op zichzelf is daar geen bezwaar tegen; kleuren worden veroorzaakt door kleurstoffen, die het produkt zijn van chemische processen in de paddestoelen en de meeste van deze processen zijn ongetwijfeld genetisch bepaald.

Kleurkenmerken zijn echter moeilijk in woorden uit te drukken. Bovendien, als men denkt voor een bepaalde kleur een goede naam te hebben, is het maar zeer de vraag of anderen zich bij deze naam wel ongeveer dezelfde kleur voorstellen.

Dr. Kits van Waveren heeft eens een aantal mykologen op kleurenkaarten laten aanwijzen wat zij onder "roestkleur" verstonden; de aangewezen kleuren lagen ontstellend ver uiteen.

Bij het drogen van vlezig paddestoelen veranderen de kleuren vaak sterk; zelfs als ze bij snel drogen van vers materiaal weinig of niet veranderd zijn, ziet men ze meestal in de loop der jaren in het herbarium toch geleidelijk aan intensiteit verliezen en/of vergelen, "verbruinen" of "vergrijzen". Toch is het voor later taksonomisch en kritisch floristisch werk, en daarvoor toch bouwen we een herbarium op, meestal noodzakelijk de oorspronkelijke kleuren te weten.

Het beste middel voor het vastleggen van kleuren zijn aquarellen of kleurpotloodtekeningen naar het verse materiaal. Het

vervaardigen daarvan kost echter vrij veel tijd en niet iedereen is er toe in staat (hoewel de ervaring leert, dat veel mensen zichzelf in dit opzicht sterk onderschatten). Goede (!) kleuren-dia's en in mindere mate kleurenfoto's zijn tegenwoordig vaak een hele steun bij het werken met herbariummateriaal van paddestoelen. We weten echter niet hoe lang dia's en foto's houdbaar zijn. Mijn dia's in Zweden gemaakt in 1959 zijn nu reeds sterk verkleurd (maar men zegt dat de films nu beter zijn). De aquarellen, die Fries in het midden van de vorige eeuw liet maken, zijn nu nog een rijke bron van informatie.

Vaak willen we echter in korte tijd een aantal kollekties beschrijven en dan vervallen we vanzelf in het gebruik van namen voor de kleuren. Nu zal men zelden met simpele termen als "rood" of "groen" toekunnen, en komt men dikwijls tot omschrijvingen als b.v. "grijsig geel-bruin". Men kan zich bij deze omschrijving later nog wel iets voorstellen, al zal deze voorstelling vaag zijn. Hetzelfde geldt voor vergelijkende omschrijvingen als "kleikleurig", "maisgeel", "vosrood" enz. De enige oplossing ligt in het gebruik van een wijdverspreide kleurenkode waarin een behoorlijk groot aantal verschillende kleurvakjes een redelijk vergelijken met en vastleggen van de kleur van het objekt mogelijk maken.

Helaas zijn er heel wat verschillende kleurenkodes in omloop, de één beter dan de ander, maar over het algemeen (b.v. Ridgway, Munsell) kan men zeggen dat de goede kleurenkodes niet meer te krijgen en/of veel te duur zijn voor de amateur-mykoloog. Dit stukje zou echter niet geschreven zijn, als daarop niet een uitzondering bestond.

Vorig jaar verscheen in De Levende Natuur (jrg. 75: 200-209) een aardig stukje van Dr.L. van der Hammen, getiteld: "Kleurwaarnemingen aan planten". In dit ook voor paddestoelenmensen zeer lezenswaardige artikel komt één kleurenkode naar voren die én goed bruikbaar én betaalbaar is. Dat is "Methuen Handbook of Colour" *). Nadat het Rijksherbarium een exemplaar hiervan aanschafte, is mij gebleken dat deze kleurenkode inderdaad zeer goed bruikbaar is. Hij bevat 30 platen met elk 48 kleurmonsters, die zeer overzichtelijk gerangschikt zijn, zodat men na enige oefening spoedig weet, waar een bepaalde kleur ongeveer te verwachten is.

De kleurenplaten worden voorafgegaan door 16 pagina's met informatie over het gebruik van deze kode, over het systeem waarop de Methuen kode is gebaseerd en over de wisselwerking van kleuren. Op de kleurenplaten volgen een hoofdstuk over kleuren-

*)

Kornerup A. & J.H. Wanscher. Methuen Handbook of Colour. Second edition. Methuen & Co. London 1967. $\pm$ f. 25,--.

namen, een alfabetische lijst van kleurnamen met uitleg en verwijzingen naar de betreffende vakjes op de platen, een schematisch overzicht van de kleurenplaten met daaronder de namen beschikbaar voor de kleuren op die platen en tabellen met Munsell-notaties voor alle kleurvakjes. Uiteraard is de tekst in het Engels.

Mocht U het boekje snel willen hebben, dan kunt U het bestellen bij Krypto (F. Flück-Wirth, CH-9053 Teufen, Zwitserland) en kost het U 30.- Zw.Fr. U kunt het ook iemand voor £ 2.75 uit Engeland laten meebrengen.

Bij het aanleggen van een paddestoelen-herbarium zijn kleurnotities met behulp van een kode eigenlijk onmisbaar. Maar laat men vooral nooit vergeten de kleur ook in eigen woorden te beschrijven; men weet tenslotte nooit zeker, of degene die later de beschrijving raadpleegt de betreffende kleuren-kode direkt bij de hand zal hebben.

=====

BOEKBESPREKING

=====

J. Eriksson & L. Ryvarden - The Corticiaceae of North Europe Vol. 2, p. 60-261 + 24 p. foto's. Fungiflora, Oslo. N.Kr. 54, eksklusief porto.

Na het standaardwerk van Bourdot en Galzin heeft de taksonomische ontwikkeling van de Corticiaceae weer verscheidene decennia stilgestaan, om in de vijftiger en zestiger jaren weer stormachtig op gang te komen. Met Donk, Eriksson, Oberwinkler en Parmasto zijn de belangrijkste hervormers wel genoemd. Van hen heeft alleen Parmasto zich aan een overzicht van de hele familie gewaagd. Het enige determinatiewerk is dat van Christiansen, dat Denemarken bestrijkt. Met recht kan dus gezegd worden, dat de bovenstaande flora in een behoefte voorziet.

De Corticiaceae zijn in een ruime zin opgevat; genera als *Amylostereum*, *Ceratobasidium*, *Cerinomyces* en *Clavulicium* zijn ook opgenomen. De geslachten worden ingeleid met een beschrijving,